

Osvrt na obilježavanje 50. obljetnice djelovanja Državnog arhiva u Pazinu

Okrugle obljetnice značajna su događanja u povijesti djelovanja kulturno-povijesnih institucija, a čijeg postojanja i važnosti uloge koju obnašaju šira javnost često nije ni svjesna u dovoljnoj mjeri ili na pravi način. Tako biva dok se ne ukaže potreba da se iz određenih pobuda u jednom trenutku ne odlučimo pozabaviti svojom prošlošću.

Radi se o onim situacijama kad želimo obilježiti ili spomenuti se određenih datuma, pa onda tragajući za povijesno utemeljenim činjenicama, upiremo pogled upravo na ustanove koje jesu čuvari kulturne baštine. Svi su uposlenici takvih ustanova u tim prilikama ponosni jer upravo oni čuvaju *drago nam povijesno blago*, naše starine, naš identitet. Činjenica da je to blago pohranjeno u muzealnim, knjižničkim i arhivskim ustanovama danas je nešto za nas posve prirodno i razumljivo kao da je uvijek tako bilo, kao da su arhivi i njihovo *blago* prirodan spoj. Tijekom vremena čuvari su baštine često ostajali u pozadini dok ne bi došla na red kakva obljetnica, koja jest važan povijesni trenutak, vrijedan obilježavanja, a odnosi se upravo na njih same, kada trebaju na neki način prozboriti upravo o sebi, o svojoj prošlosti.

Upravo je takva jedna ustanova i Državni arhiv u Pazinu koji je osnovan 20. listopada 1958. Rješenjem Narodnog odbora Kotara Pula kao Istarski arhiv, što je zapravo ostao i do danas. Premda je današnji naziv ustanove Državni arhiv u Pazinu, radi se o *Istarskom arhivu*, čije je gradivo *istarske* provenijencije.

Obnašajući godinama ulogu čuvara kulturne baštine: pisanih dokumenata i zapisa razvrstanih u zbirke i fondove, Arhiv je obavljao i obavlja čitav niz povezanih aktivnosti čiji konačni cilj i svrha jest omogućiti dostupnost gradiva javnosti, u konačnici upoznati ljude s vlastitom prošlošću.

Kako se visoke, okrugle obljetnice ne događaju tako često, već je potrebno izvjesno vrijeme da se na neki način zasluži obilježavanje obljetnice, pristupilo se u listopadu 2008. godine proslavi 50. obljetnice djelovanja Arhiva, tijekom koje je upriličeno više prigodnih događaja i svečarskog i radnog karaktera s ciljem skretanja pozornosti šire publike ne samo na puku činjenicu postojanja Arhiva u njezinoj blizini već i na važnost, ljepotu, izvornost sačuvanog gradiva, te dakako i na važnost same arhivske službe.

Osnivanju prvog *pravog* arhiva na području Iste s ciljem skrbi za gradivo istarske provenijencije prethodio je dug i trnovit put s mnoštvom prepreka, negativnih političkih okolnosti, poratne neizvjesnosti, nedostatka materijalnih sredstva, stručnog osoblja, itd. Ne baveći se detaljnom analizom tih (ne)povoljnih povijesnih okolnosti i ne opterećujući trenutak proslave tim detaljima, zbog svega navedenog, a možda više

i nenađenog, organizatorima se proslave s punim pravom činilo da jedan dan jednostavno nije dovoljan te da obilježavanje 50. obljetnice djelovanja Državnog arhiva u Pazinu traži više.

Ne ulazeći u analizu političkih, povijesnih, ekonomskih i inih okolnosti, nije suvišno prisjetiti se da se u prvim poratnim godinama počinje obuhvatnije i ozbiljnije razmišljati o važnosti arhivskog gradiva te o potrebi njegova prikupljanja i zaštite. Posljedica je toga osnivanje niza arhiva na području Hrvatske kasnih pedesetih godina prošloga stoljeća, a jedan je od tih bio upravo i *Istarski arhiv – Arhiv u Pazinu*. Državni arhiv u Pazinu pristupio je, dakle, obilježavanju obljetnice organiziranjem prigodnih zbivanja tijekom kojih su vrata Arhiva bila otvorena za javnost. U tjednu od 20. do 24. listopada 2008. Arhiv je proslavio 50. obljetnicu svog djelovanja.

Glavna proslava upriličena je prvog dana u prostorima Državnog arhiva u Pazinu kojoj su nazočila brojna izaslanstva iz Ministarstva kulture, Istarske županije, lokalnih vlasti, srodnih institucija s područja Grada i Županije, Hrvatskog državnog arhiva i, naravno, iz drugih područnih arhiva, te ostali gosti i posjetitelji. Nakon niza pozdravnih govora uvaženih gostiju, podjelom je zahvalnica Državni arhiv u Pazinu odao priznanje svojim nekadašnjim direktorima, ravnateljima te dugogodišnjim djelatnicima na svemu što su učinili za Arhiv tijekom svog radnog vijeka, posebice kad su okolnosti bile drugačije, a često i teže. Zahvalnice su podijeljene i dugogodišnjim arhivskim uposlenicima koji su još uvijek djelatni u Arhivu. Nisu zaboravljeni ni brojni predstavnici općina i gradova te svi oni koji su tijekom proteklih pedeset godina pratili i pomagali Arhiv na razne načine. Tijekom prvog dana prikazan je i kratak dokumentarni film o Državnom arhivu u Pazinu te je gostima uručen prigodan poklon – Monografija o 50. obljetnici Arhiva, nastala zajedničkim radom nekolicine njegovih djelatnika. U sklopu te je proslave predstavljena i prigodna izložba djelatnice Biserke Budicin. Dio se izložbe odnosio na prikaz djelatnosti Arhiva, a manji dio na prikaz strukture vrijednog arhivskog gradiva.

Tijekom tjedna upriličen je dvodnevni Međunarodni znanstveni skup povodom 50. obljetnice osnutka Državnog arhiva u Pazinu i 220. obljetnice ukinuća Pićanske biskupije. Skup se održavao na trima lokacijama: u Pićnu, Gračišću i u Državnom arhivu u Pazinu, što inače nije uobičajena praksa u organiziranju takvih zbivanja. Odbirom upravo tih lokacija, vodilo se računa u rasporedu tema i izlagača, da se i na taj način sadržaji referata prezentiranih na Skupu što više tematski sažive s pripadajućim prostorom. Tako su na određeni način i *Pićanska biskupija* i *Državni arhiv* imali u svojim sjedištima izlagače s temama koje su se odnosile upravo na njih. Pokrovitelji skupa bili su gospoda mr. sc. Božo Biškupić, ministar kulture Republike Hrvatske te Ivan Jakovčić, župan Istarske županije. Kako se radilo o obilježavanju dviju viso-

kih obljetnica ustanova nastalih djelovanjem svjetovne i crkvene vlasti, uz Državni su arhiv u Pazinu kao glavnog organizatora, obveze organiziranja Skupa preuzeli i Porečka i Pulska biskupija, Hrvatski institut za povijest, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli te Zavod za povijesne i društvene znanosti HAZU-a u Rijeci. Programski odbor Skupa činio je niz uglednih znanstvenika-povjesničara, koji su svojim sudjelovanjem Skup podigli na višu razinu.

Međunarodni znanstveni skup započeo je 23. listopada 2008. u Pićnu. Na kraju prvog radnog dana održana je i sveta misa koju je predvodio biskup mons. Ivan Milovan. Drugi dan Skupa (24. listopada) odvijao se ujutro u Gračišću, a poslijepodnevni i završni dio održan je u Državnom arhivu u Pazinu, čime je proslava 50. obljetnice DAPA bila i završena.

Proslavom obljetnice, ili bolje rečeno njenim zaključenjem, stavljena je točka na jedno poglavlje djelovanja Državnog arhiva u Pazinu te su zbrajajući do sada postignuto i napravljeno zacrtani neki budući ciljevi koji će, kako se nadamo, biti temeljem proslave sljedeće visoke obljetnice.

Jasna Mrkonjić